

Minister voor Medische Zorg en Sport
De heer drs. M.J. van Rijn
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Datum
30 maart 2020

Ons kenmerk
z2020-05851

Uw brief van
27 maart 2020

Contactpersoon
-

Uw kenmerk
-

Onderwerp
Reactie verzoek aanwijzing OM

Geachte heer Van Rijn,

In antwoord op uw brief van 27 maart jl. (met bijlage) bericht de Autoriteit persoonsgegevens (AP) u als volgt.

1 Opmerkingen vooraf

In uw brief vraagt u onze aandacht voor de risico's van een moeizaam verlopende triage van coronapatiënten op de huisartsenposten (HAP) en de spoedeisende eerste hulpafdelingen (SEH) van ziekenhuizen, die ontstaat doordat medische persoonsgegevens van een deel van de patiënten niet via een elektronisch uitwisselingsstelsel kunnen worden geraadpleegd. U schetst in de brief de maatregelen die u voornemens bent te treffen om dit knelpunt weg te nemen. Ook schetst u voorwaarden waarmee beoogd wordt de proportionaliteit van die maatregelen te waarborgen.

De AP onderkent dat het voor de bij de elektronische gegevensuitwisseling in de zorg betrokken partijen van belang is om voldoende (rechts)zekerheid te verkrijgen als zij in de praktijk gebruik gaan maken van een te creëren ruimere mogelijkheid tot raadpleging van gegevens van (mogelijke) coronapatiënten via elektronische uitwisselingsstelsels. In uw brief geeft u aan dat dit onder andere gebeurt door middel van een aanwijzing van het Openbaar Ministerie (OM) waarin duidelijk wordt gemaakt dat geen strafrechtelijke vervolging zal plaatsvinden, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan.

Datum
30 maart 2020

Ons kenmerk
z2020-05851

U vraagt de AP in te stemmen met de aanwijzing van het OM. Voorop staat dat het niet tot de wettelijke bevoegdheden van de AP – als onafhankelijke toezichthouder op het terrein van het gegevensbeschermingsrecht – behoort om te adviseren over het vervolgingsbeleid van het OM. Voorts is overtreding van het door u genoemde in artikel 15 a, eerste lid Wabvpz – voor zover ons bekend – niet zelfstandig strafbaar. De AP realiseert zich echter ook dat het voor betrokken partijen in de zorg relevant is om te vernemen hoe de AP tegen de te nemen maatregelen aankijkt. Gelet op de bijzondere situatie en de urgentie om dit knelpunt weg te nemen, geeft de AP middels deze brief een reactie op de voorgenomen maatregelen.

2 Algemeen: volksgezondheid en gegevensbescherming

In deze tijden van crisis is de bestrijding van het coronavirus en het redden van mensenlevens de topprioriteit. Daarbij is het van belang dat artsen op de huisartsenposten (HAP) en spoedeisende-hulpafdelingen (SEH) van ziekenhuizen een goed overzicht hebben van de actuele medische gegevens van patiënten die (mogelijk) te maken hebben met besmetting met het coronavirus. Tegelijk blijft het ook in crisistijden van groot belang dat de privacy van patiënten beschermd blijft. Medische informatie betreft gevoelige, zeer persoonlijke informatie. Op die gegevens rust het medisch beroepsgeheim van de arts. Patiënten moeten erop kunnen vertrouwen dat zorgaanbieders uiterst zorgvuldig met hun medische gegevens omgaan.

3 Kern van het voorstel

Het voorstel van VWS voorziet in het tijdelijk buiten toepassing laten van het toestemmingsvereiste zoals opgenomen in artikel 15 a, eerste lid Wabvpz, door een technische mogelijkheid te creëren om zonder uitdrukkelijke toestemming van patiënten huisartsinformatie door middel van een elektronisch uitwisselingssysteem beschikbaar te kunnen stellen voor zorgverleners bij HAP's en SEH's. Normaal gesproken is deze elektronische gegevensuitwisseling pas mogelijk wanneer een patiënt hiervoor via zijn huisarts schriftelijk toestemming heeft verleend.

Deze constructie heeft betrekking op de groep van patiënten die geen toestemmingskeuze kenbaar heeft gemaakt ten aanzien van opname van medische gegevens in een elektronisch uitwisselingssysteem (zoals het Landelijk Schakelpunt (LSP)). De technische maatregel zou ertoe moeten leiden dat huisartsinformatie, indien die informatie nodig is omdat een patiënt uit die groep zich met een (mogelijke) besmetting met het coronavirus meldt bij een HAP of SEH, snel beschikbaar gemaakt kan worden bij HAP's en SEH's. Vertragingen in de triage en behandeling van (mogelijke) coronapatiënten wordt daarmee voorkomen.

4 Reactie van de AP

De AP heeft er begrip voor dat het zorgveld in deze bijzondere omstandigheden op zoek is naar mogelijkheden om informatieoverdracht tussen zorgaanbieders technisch gemakkelijker mogelijk te maken, zodat vertragingen in de triage en behandeling van (mogelijke) coronapatiënten wordt

Datum
30 maart 2020

Ons kenmerk
z2020-05851

voorkomen. Onderdeel daarvan is dat huisartsinformatie die nodig is omdat een patiënt zich met een (mogelijke) besmetting met het coronavirus meldt bij een HAP of SEH, op tijd beschikbaar is voor HAP's en SEH's, zodat snel de juiste zorg kan worden geleverd.

De AP acht een dergelijke ingreep om de raadpleging van noodzakelijke patiëntgegevens op de HAP of SEH technisch mogelijk te maken, onder de gegeven omstandigheden niet bezwaarlijk. De AP acht het daarbij wel van belang dat ook in de gecreëerde constructie de naleving van het toestemmingsvereiste voor raadpleging leidend blijft, tenzij de patiënt niet meer in staat is zijn/haar wil te uiten. Ook acht de AP het van belang dat geen afbreuk wordt gedaan aan de andere belangrijke beginselen die in acht moeten worden genomen ten aanzien van het medisch beroepsgeheim van artsen en de vertrouwelijke gegevensuitwisseling tussen hulpverleners. Dat maakt dat die technische mogelijkheid zodanig moet worden vormgegeven dat handhaving – ook strafrechtelijk – van overtreding van een schending van het beroepsgeheim en van het zonder toestemming raadplegen van patiëntgegevens gewoon mogelijk blijft.

Dit betekent volgens de AP concreet het volgende:

- 1 Voor patiënten die in een eerder stadium kenbaar hebben gemaakt uitdrukkelijk toestemming te geven voor raadpleging van hun gegevens via een elektronisch gegevensuitwisselingssysteem verandert er door de maatregel niets.
- 2 Voor patiënten die in een eerder stadium kenbaar hebben gemaakt dat zij geen toestemming geven voor raadpleging van hun gegevens via een elektronisch uitwisselingssysteem verandert er door de maatregel ook niets.
- 3 Voor patiënten die ter zake de raadpleging van hun gegevens via een elektronisch uitwisselingssysteem nog niets kenbaar hebben gemaakt is het door de maatregel technisch mogelijk gemaakt dat er gegevens kunnen worden uitgewisseld zonder dat zij daar toestemming voor hebben gegeven. De AP stelt voor deze groep de volgende drie aanvullende voorwaarden:
 - a. Het moet voor iedere zorgverlener expliciet zichtbaar zijn dat voor deze groep patiënten deze technische mogelijkheid voor uitwisseling van gegevens is gecreëerd zonder zijn toestemming.
 - b. Slechts bij de behandeling betrokken zorgmedewerkers die werkzaam zijn op HAP's en SEH's mogen gebruik maken van deze technische mogelijkheid en alleen indien dat noodzakelijk is voor de behandeling van een (mogelijke) besmetting met het coronavirus. Andere zorgverleners mogen dit niet.
 - c. Nu er voor deze groep een technische mogelijkheid is gecreëerd om gegevens uit te wisselen zonder dat daarvoor toestemming is gegeven, stelt de AP als voorwaarde dat de zorgmedewerkers van de HAP's en SEH's deze patiënten om toestemming vragen wanneer de noodzakelijke medische informatie bij de huisarts dient te worden geraadpleegd, tenzij de patiënt niet meer in staat is zijn wil te uiten. Deze toestemming kan zowel mondeling als schriftelijk worden gegeven.

De AP stelt vast dat er ook overigens randvoorwaarden bij de gekozen constructie zijn aangegeven waarmee de proportionaliteit van deze ingreep wordt bewaakt. Zo is de constellatie van tijdelijke aard en voor een beperkte duur, waarna men terugkeert naar de "normaaltoestand". Gebruikmaking van deze

Datum
30 maart 2020

Ons kenmerk
z2020-05851

mogelijkheid is uitdrukkelijk beperkt tot de gegevens die noodzakelijk zijn voor het beoordelen van de gezondheidstoestand van patiënten die (mogelijk) besmet zijn met het coronavirus ten behoeve van de geneeskundige behandeling bij de HAP of de SEH. Voor alle andere patiënten blijft feitelijk en zichtbaar voor alle zorgverleners de opt-in-systematiek in stand. Zorgaanbieders zijn en blijven daarop aanspreekbaar. Door het vastleggen en controleren van alle gegevensuitwisselingen en het nadrukkelijk – voor de feitelijke raadpleging – zichtbaar maken van het gegeven dat die technische mogelijkheid is gecreëerd zonder de toestemming van de patiënt, is het mogelijk om eventueel misbruik vast te blijven stellen en daarop – ook strafrechtelijk – te handhaven. Het voorstel wijst in dat kader op loggingsmaatregelen die getroffen zijn bij VZVZ (beheerder van het LSP) en bij de systemen van huisartsen, huisartsenposten en ziekenhuizen (de zogenaamde Goed Beheerde Zorgsystemen (GBZ)). De AP stelt verder vast dat er is voorzien in waarborgen die het risico op beveiligingsincidenten en onbevoegde raadpleging van medische persoonsgegevens zoveel mogelijk wegnemen.

Ten slotte hecht de AP eraan dat patiënten – ook in deze situatie – de regie blijven houden over hun medische gegevens. In dat kader stelt de AP vast dat patiënten de mogelijkheid hebben om – via www.volgjezorg.nl – informatie op te vragen over welke zorgaanbieders hun digitale dossier (succesvol) hebben geraadpleegd en dat patiënten in een later stadium toestemming alsnog kunnen weigeren. Ten slotte acht de AP het van belang dat het gedurende de werking van deze maatregel voor een individu duidelijk moet zijn waar hij terecht kan als hij zijn gegevens niet beschikbaar wil stellen in deze tijdelijke situatie. Met andere woorden, er moet voor deze patiënten een opt-out mogelijkheid zijn gedurende de werking van deze maatregel.

Hoogachtend,
de Autoriteit persoonsgegevens,

drs. C.E. Mur
Bestuurslid